

Projekty IOP pomohly významným způsobem zvýšit kvalitu řešení mimořádných událostí

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) realizuje projekty zaměřené na nákup moderní inovativní techniky určené ke zvýšení kvality řešení mimořádných událostí a ke zvýšení akceschopnosti pro záchranné a likvidační práce při živelních pohromách. Projekty jsou spolufinancovány z Integrovaného operačního programu, Evropská unie hradí 85 % způsobilých nákladů. Účelnost pořízené techniky již byla mnohokrát prověřena, a to nejen v každodenní zásahové činnosti, ale část techniky byla také nasazena a s úspěchem využita při loňských povodních.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

HZS ČR realizuje v posledních letech řadu projektů, které se týkají služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik. Jde o projekty Integrovaného operačního programu (IOP), které jsou spolufinancovány ze strukturálních fondů Evropské unie prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Zvýšení kvality řešení mimořádných událostí

Skupina projektů, která je zaměřena na pořízení moderní, inovativní techniky a technologií určených pro zvýšení kvality řešení mimořádných událostí, je realizována v rámci operace Pořízení moderní techniky a technologií HZS ČR pro zvýšení kvality řešení mimořádných událostí (zkráceně „Zvýšení kvality“). Projekty operace Zvýšení kvality jsou realizovány v letech 2012 až 2014 a jsou do nich zapojeny hasičské záchranné sbory krajů (HZS krajů) a Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava (příjemci dotace z IOP) s metodickým vedením a koordinací MV-generálního ředitelství HZS ČR.

HZS ČR jako jedna ze základních složek integrovaného záchranného systému (IZS) se v posledních letech rozvíjel v široce rozvětvenou instituci plnící řadu úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva, která musí být schopna pružně reagovat na nové trendy a nová bezpečnostní rizika. Reakcí na tyto nové trendy v zásahové činnosti představuje kromě jiného realizace operace Zvýšení kvality, a to v podobě pořízení kvalitativně nové, moderní techniky a technologií, které jsou určeny pro hašení požárů, záchranné práce různého charakteru a pro plnění úkolů v ochraně obyvatelstva. Nová technika ve vybavení HZS ČR a dalších jednotek požární ochrany vytváří pro zásahovou činnost nové technické a technologické podmínky, rozšiřuje spektrum jejího použití pro různé typy mimořádných událostí a vnáší do ní novou inovativní dimenzi, která ovlivní i odbornou úroveň a efektivitu zásahů.

V případě Správy Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava je projektem řešeno specifické území Národního parku Šumava, které je vysoce požárně nebezpečné.

Inovativní moderní požární technika a technologie pořízené z projektů operace Zvýšení kvality slouží HZS ČR a dalším jednotkám požární ochrany pro následující účely:

A. Záchranu osob a majetku před požárem a současně pro provádění záchranných prací

Pro tento účel byly pořízeny cisternové automobilové stříkačky (CAS) tzv. nové koncepce, které umožňují účast jednotek požární ochrany na převážném množství prováděných záchranných prací a současně i zásahy u požárů.

B. Hašení rozsáhlých a komplikovaných požárů průmyslových areálů, obchodních center a požárů lesů

Pro tento účel byly pořízeny CAS pro velkoobjemové hašení. Požáry rozsáhlých průmyslových areálů nebo obchodních center jsou v ČR stále častějším fenoménem. Při použití cisteren pro velkoobjemové hašení se zvýší efektivita zásahu a tyto technické prostředky pomohou zamezit nebo snížit škody na životním prostředí i majetku.

Pokud jde o lesní požáry, pak z dlouhodobého hlediska lze očekávat, že

postupně a nezadržitelně změny klimatu budou mít dopad mimo jiné na vznik rozsáhlých požárů v lesních masivech hor i nížinách. Nové cisterny pro velkoobjemové hašení představují účinnou reakci na novou situaci, neboť umožňují hašení s velkým množstvím požární vody, a mohou plnit i úkoly v nouzovém zásobování vodou (zabezpečení vody pro obyvatelstvo).

C. Hašení a další zásahy v případě mimořádných událostí na výškových budovách

Pořízená generačně nová výšková technika v HZS ČR s novými prvky pro zásah na výškových budovách reaguje na relativně nový a stále více rozšířený jev, který vyplývá z charakteru sídelních oblastí v ČR. Tímto jevem jsou výškové budovy a výškové objekty vyžadující specifické prvky požárního zabezpečení (ochrany), ale i zásahu v případě požáru nebo jiné mimořádné události, a to včetně specifické výškové techniky, kterou je třeba při zásahu v podmínkách výškové budovy nasadit.

Těmito novými prvky (automatizované systémy řízení stabilizace, přetížení, záchranný koš aj.) se značně rozšiřují

taktické a technické možnosti nasazení nové výškové techniky pro řešení mimořádných událostí na výškových budovách.

■ **D. Technické zásahy typu dopravní nehody, vyproštění osob, únik provozních kapalin po automobilových nehodách apod.**

Pro řešení tohoto typu mimořádných událostí se v zásahové praxi HZS ČR osvědčil tzv. technický automobil s vybavením na likvidaci nebezpečných látek a s vybavením pro další záchranářské práce. Počet zásahů na mimořádné události, u nichž došlo k úniku nebezpečné látky do životního prostředí, přitom stále narůstá; velký podíl z těchto úniků tvoří ropné produkty, které jsou provozními náplněmi automobilů.

Nové a unifikované technické automobily pro zásah pro chemické látky a ropné produkty pořízené v rámci operace Zvýšení kvality jsou nasazovány pro řešení mimořádných událostí vyžadujících zásah technického typu. Jejich použití vytváří předpoklad pro rychlou a efektivní návaznost záchraných, likvidačních a sanačních prací v místě vzniku technické havárie.

■ **E. Kvalitní mobilní zázemí pro velitele zásahu a pro organizaci spojení na místě zásahu a koordinaci ostatních složek IZS**

Nově pořízené velitelské automobily vytvářejí mobilní pracoviště velitele zásahu složek IZS, umožňují veliteli zásahu efektivní řízení zásahu a koordinaci složek IZS na místě zásahu, vytvářejí zázemí a organizaci velení a spojení na místě zásahu, včetně zabezpečení přenosu dat a informací z operačního a informačního střediska IZS na místo mimořádné události, které podporují rozhodování velitele na místě zásahu.

Prostřednictvím datové sítě jsou přenášeny informace o místě mimořádné události potřebné k provedení zásahu HZS ČR, jednotek požární ochrany a složek IZS, a na místo mimořádného zásahu.

Na projekty operace Zvýšení kvality bylo v IOP určeno celkem 700 milionů Kč, z toho 85 % způsobilých nákladů spolufinancuje Evropská unie.

■ **Živelní pohroma**

Skupina projektů zaměřená na pořízení techniky určené pro záchrané a likvidační práce při živelních pohromách (zejména povodních a bleskových povodních) je realizována v rámci operace Zvýšení akceschopnosti HZS ČR pro záchrané a likvidační práce při živelních pohromách (ve zkratce „Živelní pohroma“). Projekty operace Živelní pohroma jsou realizovány v letech 2012 až 2014 a jsou do nich zapojeny HZS krajů a Záchraný útvar HZS ČR (příjemci dotace z IOP) s metodickým vedením a koordinací MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Novým fenoménem v kategorii živelních pohrom se v naší zemi staly povodně, zejména tzv. bleskové povodně. Nové zásahové podmínky spojené s touto skutečností kladou nové požadavky na technologii HZS ČR – především jde o enormně zvýšené požadavky na speciální technické prostředky potřebné k realizaci záchraných a likvidačních prací zabezpečovaných HZS ČR při živelních pohromách.

V zásahové činnosti při povodních a bleskových povodních HZS ČR čím dále častěji řeší nové specifické problémy jako:

- záchranu osob a majetku evakuací v terénu, který je pro standardní zásahovou techniku těžce přístupný,
- provádění zemních prací jako například zpevňování hrází místních vodních děl,
- budování protipovodňových hrází, hloubení odvodňovacích rýh,
- evakuaci a přepravu osob z postiženého území do nouzových míst pro

ubytování, střídání nasazených sil na místě zásahu na velké vzdálenosti, přeškupování sil HZS ČR v rámci ČR,

- odklizení sutě při vyhledávání a záchraně zavalených osob,
- demolice staticky narušených objektů a odvoz trosků na skládky.

Reakcí na tyto specifické problémy je mimo jiné pořízení generačně nové a moderní speciální techniky, která umožňuje HZS ČR efektivnější zásah na místě mimořádné události a poskytnutím včasné a efektivní pomoci může vést ke zvýšení počtu zachráněných životů a nárůstu objemu uchráněných hodnot při mimořádné události.

Pro HZS krajů byly v rámci operace Živelní pohroma pořízeny:

■ **A. Souprava požárního kontejnerového nosiče, kontejneru valníkového a nakladače**

Tento komplex slouží pro přepravu speciálních prostředků, odvoz (dovoz)

materiálu na místě zásahu a provádění záchranných a likvidačních zemních prací po povodních, při vyprošťování osob ze zřízených budov, k odklizení sutě při vyhledávání a záchraně zavalených osob, provádění zemních prací jako např. zpevňování hrází místních vodních děl, budování protipovodňových hrází a zábran, hloubení odvodňovacích rýh.

■ **B. Nákladní automobil – pro evakuaci**

Je nasazován pro záchranu osob z ohrožených míst povodněmi, evakuaci osob a cenného materiálu v terénu, který je pro standardní zásahovou techniku těžce přístupný, dopravu záchranářů všech složek IZS i s jejich vybavením na místo zásahu v těžce přístupném terénu, provádění vyprošťovacích prací z prostor mimo komunikace a z vodních toků, distribuci humanitární pomoci při nesjízdnosti komunikací, vyprošťování vozidel havarovaných mimo vozovku, kotvení, průzkum v těžce přístupném terénu ve prospěch všech složek IZS.

■ **C. Technický automobil – pro práci potápěčů**

HZS ČR jej využívá pro technické a vyprošťovací práce na technologiích pod vodou kontaminovanou nebezpečnými látkami. Součástí automobilu je souprava potápěčských obleků včetně dýchacího systému pro zásah pod kontaminovanou vodou.

■ **D. Autobus pro více než 38 osob**

Slouží HZS ČR k evakuaci a přepravě osob z postiženého území do nouzových míst pro ubytování, střídání nasazených sil na místě zásahu na velké vzdálenosti a přeskupování sil HZS ČR v rámci ČR.

■ **E. Požární kontejner technický**

Jsou s ním prováděny vyprošťovací práce z prostor sesuvů a zavalů, z prostor mimo komunikace, z vodních toků, technologické a technické práce při zásazích. Kontejner má vybavení pro záchranné

práce v sutinách a výkopech (rozpínání a řezání železobetonových konstrukcí, pažení a opěry nestabilních konstrukcí, zvedání a kotvení břemen a jiné).

Pro Záchraný útvar HZS ČR (ZÚ HZS ČR) byly v rámci operace Živelní pohroma pořízeny specifické technické prostředky – speciální těžká technika, která neslouží k záchranným, ale k likvidačním pracím, a tudíž její přítomnost na místě mimořádné události nemusí být okamžitá. Touto speciální technikou (např. tahač návěsů s podvalníkem pro přepravu těžkých břemen, stroj univerzální pro zemní práce v náročném terénu „traktor-rypadlo“, univerzální nakladač smykem řízený, automobil nákladní evakuační 8x8 pro evakuaci osob a odstranění překážek s nakládacím jeřábem v těžkém a hůře přístupném terénu, nosič kontejnerů s vyšší průjezdností pro kontejnery do velikosti ISO 1C, člun nafukovací s motorem se zpevněným kýlem, jeřáb automobilní o hmotnosti minimálně 80 t, pásové rypadlo pro těžké likvidační práce) bude ZÚ HZS ČR podporovat všechny regiony ČR.

Na projekty operace Živelní pohroma bylo v IOP určeno celkem 300 milionů Kč, z toho 85 % způsobilých nákladů spolufinancuje Evropská unie.

■ **Shrnutí**

V projektech operace Zvýšení kvality a Živelní pohroma spolufinancovaných z IOP bylo pořízeno téměř 200 ks nové požární techniky pro HZS ČR a Správu Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava. Částka 774 milionů Kč byla financována z Integrovaného operačního programu, zbývající náklady byly uhrazeny ze státního rozpočtu, resp. rozpočtu HZS ČR. V souhrnu tato požární technika a technologie umožní zvýšení akceschopnosti, mobility a efektivitu působení HZS ČR a rovněž zvýšení kvality řešení mimořádných událostí.

Pořízené technické prostředky jsou koncipovány pro široké využití v IZS při řešení přírodních katastrof v případě potřeby i na území jakéhokoliv státu EU.

Více o projektech na <http://www.hzscr.cz/clanek/technika-pro-zvyseni-kvality-reseni-mimoradnych-udalosti.aspx>. Více o Integrovaném operačním programu na <http://www.kvalitazivota.eu/>.

■ **Příklady nasazení požární techniky pořízené z IOP při povodních v červnu 2013**

Nasazena byla specializovaná technika ZÚ HZS ČR. Šlo o přepravní tahače, které převážely těžkou ženíjní techniku do míst nasazení, nákladní automobily, které sloužily k evakuaci občanů a rozvozu materiálu pro pomoc občanům, pásový bagr, který byl využíván ke zpevňování hrází a demoličním pracím, k odstranění náplav a narušených konstrukcí mostů. Ke zpevňování hrází v Mělníku byl využíván také dálkově řízený univerzální zemní stroj.

Pokud jde o požární techniku pořízenou z IOP pro HZS krajů, při povodních v červnu 2013 vyjely autobusy pro přepravu 120 hasičů na pomoc Praze pro stavění mobilních protipovodňových hrází. V plném nasazení byly také smykem řízené kolové nakladače. Nasazeno jich bylo celkem deset a pomáhaly při zpevňování hrází a úklidu nánosů bahna z veřejných komunikací a objektů. Pro převoz požárních kontejnerů (týlový, nouzového přežití do míst nasazení hasičů v obcích), převoz kontaminovaných předmětů a bahna při úklidu nákladním kontejnerem byly využity kontejnerové nosiče s nákladním kontejnerem, tak jak předpokládal projekt IOP. HZS ČR při povodních využil i potápěčskou výstroj do kontaminovaného prostředí, například při zásahu v úpravně vod v Mělníku. Nasazeny byly také CAS 30 k oplachu kontaminovaných prostor od bahna vysokotlakou nekontaminovanou vodou. Při řízení zásahu v místě nasazení byly využity velitelské automobily.

plk. Ing. Vladimíra KRACÍKOVÁ,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto Milan VÁVRŮ
a archiv Záchraného útvaru HZS ČR